

ŽUMBERAK – POGRANIČNA ZONA

Pogranično područje prema susjednim državama je za svaku državu koliko značajno toliko i posebno osjetljivo područje kad su u pitanju sigurnost, infrastruktura, gospodarska, kulturna i svaka druga samostalnost i neovisnost njenih stanovnika o materijalnim i duhovnim dobrima susjednih zemalja. Zagrebačka županija u svom sjeverozapadnom dijelu, u dužini od preko 120 kilometara, graniči s Republikom Slovenijom. Hrvatsko-slovenska granica proteže se po samom hrptu masiva Žumberačke gore od Bregane, Sv. Gere pa sve do Kašta. Uz još uvijek neraščišćena teritorijalna pitanja i probleme u svezi s tim Županija odnosno žumberački kraj nasljeđovali su i dodatan problem demografske i gospodarske degradacije kao posljedicu gubitka političkog subjektiviteta, slabe naseljenosti usljed iseljavanja pučanstva i iz toga proizašle krajnje nepovoljne starosne strukture stanovnika, nezaposlenosti pučanstva, zapostavljanja školstva, loše liječničke službe, veterinarske skrbi vrlo loše stanje u infrastrukturnoj mreži (ceste, vodovod, kanalizacija). Kao takav ovaj je kraj 'najranjiviji' za Republiku Hrvatsku prema granici s Republikom Slovenijom pa ga je prijeko potrebno što prije gospodarski osnažiti i učiniti ga u svakom pogledu neovisnim o susjednoj državi tim više što je pogranična zona sa slovenske strane vrlo razvijena.

Stoga je i razumljiv odabir razvoja žumberačkog pograničnog područja kao prioritarnog a ujedno i oglednog za druge takve razvojne projekte jer Žumberak u cjelini ne može sam nadoknaditi svoje zaostajanje za hrvatskim prosjekom bez značajne vanjske (ne inozemne nego šire hrvatske) pomoći.

Prikaz gospodarskog stanja i razvojne mogućnosti žumberačkog pograničnog područja

Kao povijesno-kulturna i prirodna cjelina Žumberak je vrlo vrijedan zemljopisni dio Zagrebačke županije a također i Republike Hrvatske. Zbog demografske depopulacije i loše dobne strukture preostalog stanovništva, nerazvijene osnovne komunalne i društvene infrastrukture, nerazvijenog sustava naselja, nerazvijene poljoprivrede i bez razvoja ostalih djelatnosti, domicilno stanovništvo nema gospodarski sadržaj i motivaciju daljnjeg razvoja, bez obzira na veliko bogatstvo drvene mase žumberačkih šuma i niza drugih komparativnih prednosti Žumberka. U spomenutim nepovoljnim činiteljima skrivena je i određena komparativna prednost u smislu očuvanog prirodnog, atraktivnog i nezagađenog okruženja, oaze čistog zraka, netaknute prirode, s bogatim šumama, relativno dobrim uvjetima za razvoj stočarstva, lova, voćarstva, vinogradarstva i proizvodnje krumpira. Ukoliko se ovim prednostima pridruži i činjenica neposredne blizine Zagreba i međunarodnog prometnog pravca koji spaja Srednju Europu i Jadran ostvareni su svi preduvjeti za razvoj svih oblika turizma a naročito sve popularnijeg seoskog turizma, koji pak bez poljoprivrede kao opskrbne osnove ne može obavljati svoju funkciju. Posebno akutan i ograničavajući činitelj razvoja Žumberka u pograničnom dijelu je nepostojeća ili neadekvatna infrastruktura (prometnice, vodovod, kanalizacija i električna mreža), a to je prva i jedina pretpostavka svekolikog razvoja. Kad je riječ o Žumberku u tu infrastrukturu mogle bi se ubrojiti i investicije zaštitu prirode, pošumljavanje, uređaji za sprečavanje zagađivanja, izgradnja lovačkih domova, motela, planinarskih domova i vidikovaca, viši standard i opremljenost seoskih gospodarstava, prilazne ceste, rasvjetna mreža, mreža komunalnih putova, priključci na vodovod, kanalizacija, benzinske crpke, trgovine, rent-a-car i sl. Turizam u Žumberku ima izrazito komparativnih prednosti i zato bi trebao biti osnovna djelatnost ali se nužno nadopunjuje i s ostalim privrednim djelatnostima, posebice s poljoprivredom, ratarstvom, voćarstvom, vinogradarstvom, povrtlarstvom i stočarstvom (ovčarstvom). Budući je Žumberak izrazito depopulacijsko područje s

tendencijom daljnjeg iseljavanja stanovništva, turizam je taj koji bi trebao zaustaviti proces depopulacije i istodobno privući aktivnu radnu snagu iz okolnih područja jer bi se uz njega oživjela ne samo poljoprivreda, nego i industrija, obrt, šumska privreda (pilane i slično), graditeljstvo, zdravstvo, školstvo i ostale djelatnosti. Utjecaj turizma na gospodarstvo Žumberka izravno bi se reflektirao na povećanje domaćeg proizvoda, zaposlenosti, standarda, stanovništva. Pokrenuo bi se ciklus u građevinarstvu, industriji, obrtu kao i svim djelatnostima. Turistička potrošnja domaćih i stranih turista u Žumberku, koja bi se kroz raznovrsne oblike turizma (seoski, izletnički, sportsko-rekreacijski, zdravstveni, vjerski, lovni, ribolovni, gastronomski, edukacijski, eko-turizam i drugi) neprekidno ostvarivala tijekom cijele godine, imala bi multiplikativni učinak na sve privredne i neprivredne djelatnosti, na povećanje dohotka, zaposlenosti, životnog standarda, a za Hrvatsku u cjelini osigurala devizni priliv od stranih turista, a što je najvažnije, ovaj bi se kraj snažno razvio u pograničnom dijelu prema Republici Sloveniji. Za taj razvoj nužno je ostvariti niz pretpostavki o kojima će biti riječ u nastavku.

Izgradnja i poboljšanje kvalitete cesta

Na Žumberku je malo uređenih cesta i loše se održavaju. Ceste su preduvjet napretka, povezivanja ljudi, gospodarskog razvitka, ali i opstanka na Žumberku. Loša mreža naselja, mnogo premalih sela i zaselaka na relativno velikom prostoru, niska gustoća naseljenosti, slaba gospodarska osnovica, sve to zahtijeva da se izbor pravaca koje treba izgraditi podvrgne strogim kriterijima. Ceste predstavljaju primarnu materijalnu infrastrukturu, najskuplja su i najrizičnija ulaganja. One prethode razvitku i nužna je njihova izgradnja i općenito poboljšanje kvalitete postojećih cesta uz pravilan odabir i izvedbu do razine 'lakog održavanja' ključnih cestovnih pravaca koji bi najoptimalnije zadovoljili zadanom cilju gospodarskog snaženja ovog pograničnog dijela Republike Hrvatske a time zadržalo pučanstvo, privukli doseljenici i otvorile određene ruralne regije turistima.

Budući da se u posljednje vrijeme na području Žumberka na privatnu inicijativu i ulaganja izgradilo i uredilo nekoliko atraktivnih turističkih objekata, te obnovilo ili se sprema obnoviti niz drugih objekata iz bogate zaštićene prirodne i kulturne baštine – planirani Park prirode Žumberak, kanjoni planinskih potoka Sušice, Kupčine sa Sopotskim slapom, kanjoni Bregančice i Slapnice, živopisne spilje (Vranjak, Zidane pećine, Slap Brisalo i druge), povijesna jama Jazovka u Sošicama (grobница i spomen obilježje stradalima u drugom svj. Ratu), niz većih i manjih sakralnih rimokatoličkih i grkokatoličkih objekata (crkava, kapelica, križeva i drugih crkvenih obilježja), koji poprimaju sve značajniju afirmaciju među turističkim krugovima a nisu popraćeni odgovarajućom komunalnom infrastrukturom, bilo je logično rukovoditi se u razmišljanjima da bi korištenjem ovih atraktivnosti kao motora za pokretanje razvoja čitavog pograničnog kraja Županije prema Republici Sloveniji, trebalo urediti prometnice kojima bi se povezali ti atraktivni turistički punktovi.

Riječ je o pravcu koji povezuje istočni i zapadni dio Žumberka od Gabrovice do Svete Gere (na samoj granici s Republikom Slovenijom) i to dionicom koja bi uključila mjesta: Šimraki, Dane, Gornja Vas, Tomaševci, Sopote, Boljara.

Samo neznatnim dijelom ovog pravca postoji asfalt dok je glavnina makadam. Druge dionice planiranih prometnica obuhvaćaju centralni dio Žumberka i glavnim pravcima uspjela bi se povezati većih turističkih lokaliteta. Riječ je o dionicama puta:

Budinjak-Dane, Šimraki-Tihočaj-Paljugi-Bukovac u pravcu povezivanja sa Svetojanskim toplicama,

Javor - Višći vrh prema Pećnom

Jelenići – Pećno – Gračac - Dol prema Svrževu

Pećno – Đurići - Slapnica, kanjonom Slapnice prema Medven dragi

Sošice – Jezernice - Malinci

Vodovod i kanalizacija

Vodovod i kanalizacija, uz ceste, predstavljaju temeljnu infrastrukturnu investiciju za živalj Žumberka a koje lokalno stanovništvo ne može samo riješiti. Ukoliko se želi ustrajati na nastojanjima razvijanja stočarstva, a za što postoje svi drugi preduvjeti, željeni razvoj turizma i općenito gospodarsko snaženje ovog hrvatskog pograničnog područja taj problem stavlja također u prioritetno rješavanje.

- projekt za vodovod '**TISOVAČKO VRELO**' (za istočni dio Žumberka) koji zadovoljava potrebe 10 zaselaka procjenjuje se na oko 2.000.000,00 kuna
- projekt za vodovod **SITNIK – PEĆNO** koji zadovoljava potrebe 12 zaselaka na Žumberku procjenjuje se na 1.000.000,00 kuna

Električna mreža

Iako sadašnje stanje u naponu električne mreže stanovnici Žumberka ne doživljavaju kao gorući problem, zbog relativno slabe opremljenosti električnim kućanski m strojevima, objektivno je električna mreža vrlo nekvalitetna s nedopustivo lošim naponskim uvjetima i vapi za novim, jačim dalekovodom.

Njega neminovno prati izgradnja novih transformatorskih stanica u srednjonaponskoj mreži, uz istovremenu obnovu pripadajuće niskonaponske mreže, te sanacija niskonaponske mreže tamo gdje je potrebno uvođenje novih transformatorskih stanica.

Vrijednost ovakve cjelovite obnove električne mreže na Žumberku procjenjuje se na 25.000.000.00 kuna.

Osim gorućeg rješavanja ovih temeljnih pretpostavki za vraćanje života na Žumberak i njegovo gospodarsko snaženje kao pograničnog područja trebalo bi također voditi brigu i o drugim, ne tako manje važnim potrebama odnosno problemima stanovnika kao što su:

- održavanje mreže osnovnih škola,
- poboljšanje razine pružanja zdravstvenih usluga,
- poboljšanje javnog problema,
- opskrba,
- usluge

- otvaranje radnih mjesta,
- ulaganje u modernizaciju poljoprivrede,
- poticanje i razvijanje turističke ponude seljačkih gospodarstava i drugo

Navedena problematika bi se rješavala 'u hodu', a za kvalitetna bit će jednako odgovorni pojedinci kao i cijela uža i šira zajednica.